

PsittaScene

EXTRA BIJLAGE BENELUX

Van de directeur... (pag.2)

Nog eens vijf maanden!

Bedankt voor het schrijven van zoveel mooie kaarten aan de gecommitteerde in Brussel. Jullie respons was fantastisch, en even, waren we beetje bezorgd dat het teveel van het goede was. Natuurlijk verwachten we geen antwoord van de gecommitteerde, maar ik weet zeker dat al jullie kaarten zijn aangekomen met de juiste bedoeling. Het goede nieuws is dat Mr. Kyprianou zojuist het verbod opnieuw heeft verlengd, deze keer voor nog eens vijf maanden tot eind december 2006! We willen jullie niet vragen hem weer te bedanken, maar als je in Engeland woont, zal ik je zo dadelijk vragen iemand dichterbij huis te bedanken.

Drie aanvullende ontwikkelingen in de vogelhandel zijn naar voren gekomen sinds ons laatste nummer, allemaal heel bemoedigend. In de laatste uitgave van hun magazine, heeft de Parrot Society UK onderzoek gedaan onder hun leden en vragen gesteld, waaronder "Zou je een importverbod steunen?" Het overgrote deel steunde het verbod met 74,9% vóór en 8,6% tegen. In breder aspect heeft de RSPB kortgeleden een professioneel onderzoeksbureau ingehuurd om het gewone publiek in Engeland zowel als in Duitsland te peilen over hun mate van kennis en houding m.b.t. handel in wilde vogels. In beide landen keurden tot onze verbazing 92% van de ondervraagden het uit het wild halen van vogels voor de dierenhandel af, terwijl slechts 1% in Engeland en 2% in Duitsland vóór was. Terwijl ik had gehoopt dat elk onderzoek een verbod zou steunen (wie denkt er nu écht dat wilde vogels in een kooi zetten normaal is?), maar zelfs op mijn meest optimistische dag, denk ik niet dat ik had gehoopt op zo'n overweldigend resultaat!

Buiten dit geweldige nieuws heeft de British Veterinary Association zojuist aangekondigd een nieuwe houding aan te nemen t.o.v. een permanent verbod op de import van wilde vogels in de EU. Voor zo'n machtige en aanzien hebbende groep experts zich zo uit te spreken is net zo bijzonder als consequent – zie Psitta News voor meer details.

Hoe te helpen ... alleen voor Engelse leden (zie verder PsittaScene)

Start onderzoek naar de Lora op Bonaire (pag.3-6)

Door Sam Williams en Rowan Martin

Introductie van Sam Williams' blog – *dat binnenkort verschijnt op de nieuwe website... (blog is een afkorting van weblog. Een weblog is een dagboek of nieuwsbrief die regelmatig wordt vernieuwd en bedoeld is als leesvoer voor het gewone publiek.)*

Ik bracht voor het eerst een bezoek aan het Caribisch eiland Bonaire in 2003 om te werken

met de Geelvleugel amazonepapegaai *Amazona Barbadosis* om een indruk te

krijgen van hun situatie. Het bezoek werd hoofdzakelijk betaald door WPT met bijdragen

van Amerikaans en Engelse Amazone verenigingen en de Parrot Society UK. Het veldwerk liet zien dat er een aantal zaken moeten worden aangepakt om de papegaaien te beschermen, maar het goede nieuws is dat de bevolking op Bonaire erg enthousiast zijn om te helpen waar ze maar kunnen. Kijk maar in PsittaScene Vol.16 No 1 febr.2004 wat ik toen heb gedaan.

Ik werkte met mijn beste vriend Andrew Beckerman naar het voorbeeld van het veldseizoen van 2003 om ideeën te ontwikkelen wat voor onderzoek op beschermingsgebied gedaan kon worden op Bonaire en samen creëerden we een onderzoeksstandpunt op de Universiteit van Sheffield, Engeland. Ik ben nu in mijn afstudeerfase en het belangrijkste doel van mijn werk is te kijken naar de factoren die de papegaaienpopulatie hier op Bonaire beperken. Mijn doel is problemen die de vogels ondergaan te herkennen om zo goed mogelijke beschermingsmaatregelen in de toekomst te kunnen aanwijzen. Deze keer ben ik er niet de enige papegaaienonderzoeker op het eiland. Rowan Martin, een ander Engelse student, doet ook onderzoek naar de amazones met steun van WPT. Onze projecten staan los van elkaar maar het is fantastisch omdat we elkaar kunnen helpen en meer kunnen

bereiken door samen te werken. De studies van Rowan zijn gericht op het monogame paringsgedrag van de vogels en de rol van man en pop. Onder vogels is seksuele monogamie ten opzichte van sociale monogamie erg zeldzaam en hij is geïnteresseerd wat de reden hiervan is.

De Geelvleugel amazone komt voor in verschillende afgelegen populaties, één ervan is het Nederlandse eiland Bonaire in zuidelijke Caribisch gebied. Ons werk begon eigenlijk al in oktober 2005 omdat we onze projecten al hadden bepaald en we ons begonnen voor te bereiden op het veldseizoen. Het broedseizoen van 2006 zal ons eerste van de drie seizoenen in het veld zijn, waarbij we werken met de charismatische vogels om méér te weten te komen over hun ecologie en bedreiging. Tussen veldseizoenen in zullen we in Engeland zijn waar we onze basis hebben op de Universiteit van Sheffield.

De World Parrot Trust was voorheen al betrokken bij de papegaaien op Bonaire. In 2002 hielp WPT bij de amnestie van illegale vogels in gevangenschap over het hele eiland (zie PS Vol.15 No.1 febr.'03.) In 2003 reisde Sam met steun van WPT naar Bonaire om de situatie van de papegaaien te bekijken en contacten te ontwikkelen met de bevolking op het eiland (zie PS Vol.16 No.1 febr.'04.) Onze

huidige onderzoeken zijn het gevolg van dat eerste bezoek. We zijn dankbaar dat we doorlopend steun ondervinden van WPT, samen met het Engelse fondseninstituut Natural Environment Research Council. We hebben gebruikt gemaakt van de steun van WPT om een vervoermiddel te kopen om zodoende onszelf en onze materialen naar het veld te brengen. We zagen dit als een goede financiële zet vanwege de belemmerende kosten van het huren van een auto. Met het Palmkaketoe logo van WPT op de deuren denken we dat we de lokale bevolking laten zien dat we serieus bezig zijn met het helpen beschermen van de Lora (zoals de papegaai lokaal genoemd wordt). Het Caribbean Research Management of Biodiversity (CARMABI) stichting, gevestigd op Curaçao, heeft eveneens bijgedragen om de truck te kopen. We werken heel vaak samen in het veld en dit is een groot voordeel om twee onderzoeksprojecten naast elkaar te hebben lopen. Maar onze projecten zijn onafhankelijk en ieder op zich stellen ons ten doel verschillende aspecten van de ecologie van de Lora te onderzoeken. Sam kijkt naar de factoren die op dit moment de populatie van de Lora beperken en Rowan onderzoekt de aspecten van hun broedgedrag.

Wat beperkt de Lora's? (pag.3-6)

Door Sam Williams

Papegaaien zijn onderdeel van een ecosysteem en zoals alle dieren en planten en wordt hun populatiegrootte in balans gehouden door andere soorten in dat

ecosysteem. De papegaaien op Bonaire lijken te worden beïnvloed door een aantal factoren, sommige ervan zijn natuurlijke en andere het gevolg van menselijke activiteiten.

Ik ben geïnteresseerd om te kijken naar hoe deze factoren de Geelschouder amazonepopulaties beperken. Als we weten wat de grootste problemen zijn, kunnen we

optimaal gebruik maken van toekomstige beschermingsmaatregelen. Voorbeelden van natuurlijke populatiebeperkingen zijn competitie, ziekten en predatie. Vernietiging van habitat en introductie van soorten zijn beperkende factoren die het resultaat zijn van menselijke activiteiten. Bovenop de normale beperkingen die de meeste soorten ondergaan, worden alle papegaaien lastig gevallen door stropers, omdat ze enorm begeerd worden als huisdier. Voor de Geelvleugel amazone op Bonaire zijn dit serieuze factoren omdat zoals de meeste grote papegaaien ze langzame broeders zijn (in vergelijking met kleine zangvogels) maar ook omdat hun populatie op het eiland vrij klein is (vanwege de grootte van het eiland.) Er zijn ca 400 wilde amazones op het eiland en ze zijn bij wet beschermd sinds 1952. Het stropen ging door ondanks de status van de papegaaien en er zijn meer dan 600 Lora's in gevangenschap op het eiland. Hopelijk is stropen een verminderde factor sinds de registratiecampagne (zie PS Vol.15 No.1 febr.03) maar het heeft overduidelijk een enorme impact gehad op de populatie. Ratten en de agressieve *Margarops fuscatus* kunnen ook een negatieve invloed hebben op het aantal uitvliegers. Ik zal kijken naar verschillende stadia van het papegaaienleven en hopelijk een idee krijgen wat hiervan de grootste invloed heeft. Ik heb de broedpogingen van de vogels gevolgd om te zien hoeveel eieren er werden gelegd, hoeveel hiervan uitkomen, of ze tot uitvliegers overleven en zo niet, waarom niet. De meeste kuikens die we kennen zijn geringd. Door

Een dag in het veld (pag.3-6)

Door Rowan Martin

Gezeten op de rand van een rots stel ik de telescoop in op een nestingang in de rotswand tegenover me en

enkelingen te ringen, hetzij kuikens in het nest of volwassen vogels in het wild, hierdoor kunnen we vele aspecten van de natuurlijke geschiedenis van de Lora's controleren waaronder wie overleven tot uitvliegers en tot volwassenen.

De meeste broedparen die we kennen nestelen op rotswanden en dit is waarschijnlijk omdat bijna alle bomen die groot genoeg zijn om een nestholte voor papegaaien te hebben ook zaagsneden hebben! Stropers hebben gaten gezaagd in de boomstammen om zodoende kuikens weg te halen. Het inspecteren van de nesten houdt meestal in afdalen langs de rotswanden. Een kuiken uithalen kan een hele onderneming zijn, omdat veel ingangen diep en krap zijn. Ik gebruik een soeplepel om de kuikens op te scheppen of trek ze binnen bereik, maar zelfs dan heb ik mijn hele arm in het nest. Bovendien, om te checken of de kuikens er nog zijn, houd ik hun groei bij en controleer ze op parasieten. Rowan en ik kijken ook naar de DNA van de vogels. Ik ben geïnteresseerd naar de variatie binnen de populatie en de mate van inteelt. Beide factoren kunnen invloed hebben op het overleven van de soort op lange termijn. Een ander onderdeel van mijn onderzoek dit jaar houdt simpelweg in om uit te vinden wat de eisen van de papegaaien zijn. We weten waar ze foerageren, waar ze nestelen en zelfs waar sommige van ze slapen, maar waarom kozen ze specifiek voor deze locaties en niet ergens anders? Om hierop antwoord te krijgen doe ik habitattaxaties in veel gebieden over het hele eiland. Om dit uit te voeren, heb ik een aantal belangrijke papegaaienlocaties geselecteerd waaronder foerageer-,

nestel- en slaappleatsen. Bovendien zal ik meer dan 20 willekeurig uitgezochte gebieden bezoeken om de verschillende habitatkarakteristieken te vergelijken tussen sites die de papegaaien gebruiken en die ze niet gebruiken. De soort habitatkarakteristieken waar ik naar kijk omvatten samenstelling van plantensoorten, voedselaanbod en lichamelijk structuur (b.v. grote of kleine bomen.)

Terwijl ik op iedere locatie ben, neem ik ook 15 minuten de tijd om alle vogels en dieren te tellen in het gebied. Ik ben vooral geïnteresseerd in de papegaaien, de inheemse ondersoorten van de Bonaire parkiet *Aratinga pertinax xanthogenius*, de *Margarops fuscatus* en de geïntroduceerde Troepiaal *Icterus icterus* die bij tijd en wijle een voedselconcurrent kan zijn. Omdat ik veel op pad ben, doe ik af en toe een paar fantastische ervaringen op, zoals het waarnemen van wilde varkens op 1 meter afstand, 'caracaras' die aan de grond jagen en kolibries die het roze plastic tape inspecteren wat ik gebruik om de locatie te markeren.

Tegen de tijd dat ik in september terugga naar Engeland, hoop ik een heleboel informatie te hebben verzameld over de eisen van de papegaaien en hun broedsucces. Ik heb ook een aantal, dat ik gedurende de winter zal analyseren om de erfelijkheid van de populatie te bestuderen. Ik zal een laboratoriumjas moeten aantrekken en een hele berg verschillende technieken moeten leren die nèt zo belangrijk zijn voor het beschermingswerk als het afdalen langs een rotswand om met baby-papegaaien om te gaan. Ik denk dat ik al weet wat ik het liefste doe!

wacht af. Vanuit mijn gunstige positie kan ik naar beneden kijken op het doen en laten van de Lora's

in hert ravijn onder me. Een man begint te roepen en het geluid weerkaatst tussen de verweerde

rotswanden. Uiteindelijk antwoord de pop, die van de eieren komt en zich bij hem voegt om te worden gevoerd. Ze bedelt en het voeren vangt aan. Intussen neem ik razendsnel alles wat er gebeurt op: wie doet wat, naar wie en wanneer – alle informatie die hopelijk inzicht zal geven waarom sommige paren meer succes hebben dan andere paren in het grootbrengen van de jongen.

De reden van mijn onderzoek op Bonaire is tweeledig. Aan de ene kant verzamel ik waardevolle informatie over de broedbiologie van de Lora's. Ik volg talrijke paren op verschillende sites op het eiland en dit zal informatie geven voor lokale beschermingsmaatregelen. Grootser gezien – zal wat we hier leren ons begrip vermeerderen waarom deze en andere papegaaien monogaam zijn en tevens wat dit ongewone paringssysteem voor effect heeft op de aantallen nakweek.

Vandaag, zoals elke dag in het veld, ben ik zowel geboeid als gefrustreerd. Wat ik aan het ontdekken ben is dat ieder paar anders is. Juist als ik denk nu ken ik ze en hun doen en laten kan voorspellen, veranderen ze dingen – een ander soort roep, een andere tijd van de dag of zelfs een ander paar

verschijnt en schept verwarring. Op dit moment wordt het voerende paar gestoord. Er is een ander paar vlakbij geland en begint te roepen. De man breekt het voeren af om terug te roepen en de kreten echoën op en neer tussen het ravijn. Als het conflict escaleert, worden de kreten vergezeld van het heffen van de vleugels en spreiden van de staartveren. Het geluid verandert in een diepere keelklank voordat de man rechtstreeks naar het andere paar vliegt om ze te dwingen te verdwijnen en naar het dal te vliegen. De pop trekt zich terug in het nest, misschien wat hongeriger dan anders – iets wat de gegevens mogen uitwijzen.

Het zijn wisselwerkingen zoals deze die het vooral interessant maken. De beslissingen van mannen en poppen en hoe ze reageren op elkaar kan belangrijk zijn bij het vaststellen van welke paarvormingen succesvol zijn. Die ochtend zijn Sam en ik afgedaald van de rotswand om het nest te checken. In plaats van de vier eieren, die er de vorige keer lagen, waren er nu 3 eieren en één klein naakt kuiken. Dit is geweldig nieuws en er volgen verschillende nesten met even grote legsels. Veel regen eerder dat jaar heeft er misschien voor gezorgd dat de

volwassen vogels sneller in broedstemming zijn gekomen dan normaal. Natuurlijk betekent meer kuikens meer werk voor de ouders en dat zal invloed hebben op hoe ze met elkaar omgaan. Hert zal interessant zijn te zien hoe de beslissingen van ieder paar verschillen en daardoor het broedsucces beïnvloeden. De komende paar maanden ben ik benieuwd naar de samenwerking tussen de paren onderling om de eieren die ze hebben te transformeren in de volgende generatie Lora's op Bonaire. Intussen gaat de zon onder en de rotsen beginnen rood te kleuren. Het laatste halfuur heeft de man aandachtig buiten het nest gezeten. Ogenscheinlijk tevreden dat alles goed gaat, hij roept vriendelijk en vliegt weg naar de vallei om te gaan slapen. Ik maak mijn laatste aantekening, pak mijn verrekijker en ga naar huis. Ik zal voor dag en dauw terug in het veld zijn om een ander paar te volgen terwijl ze hun ouderschap vervolgen. Als we ons straks samen buigen over de informatie die we dit seizoen hebben verzameld, zullen we allebei weer in PsittaScene schrijven en jullie laten weten wat we hebben ontdekt en wat er van de baby's is geworden.

Onderschriften:

Sam en Rowan (links) bij de auto van het Lora project die met steun van WPT werd gekocht.

Een amazone paar dat opvliegt.

Met de infrarode camera is te zien hoe mama eten geeft.

Nesten zijn vaak diep en het kuiken weghalen moeilijk – vaak met gebruik van “de magische soeplepel” en uiterste concentratie!

Een amazone paar met gespreide staartveren bij het nest.

Kuikens worden gecheckt op parasieten, gewogen en gemeten om hun ontwikkeling te volgen.

Bezig een nest te ontdekken in voornaamste papegaai habitat.

Kuikens worden gevolgd d.m.v. infrarood camera die gemonteerd is in de tweede nestingang.

Broedpaar aan het begin van het broedseizoen. Kijk hoe de onderste vogel knabbelt aan de teen van de ander.

Parrots of the World – een identificiegids (pag.7)

Boekrecensie door Roger Wilkinson

Dit boek geschreven door Joe Forshaw en geïllustreerd door Frank Knight is heel anders dan

de klassieke “Parrots of the World” door Joe Forshaw en William Cooper, dat bekend is

bij veel lezers. “Parrots of the World - een identificiegids” stelt zich ten doel de eisen van

veldwerkers en diegene die vogels bestuderen van dienst te zijn. De laatste categorie houdt in museumwerkers, aviculturisten en ook wildlifemedewerkers. Het boek bevat beschrijvingen en illustraties van elke papegaaiensoort en voornaamste ondersoorten. Vooral aviculturisten zullen geïnteresseerd zijn in ondersoorten identificatie. Taxonomische variatie is iets wat sommige experts zien als soort sommige vormen hier als ondersoorten. Echter Forshaw ziet dat sommige vormen bijelkaar worden geveegd door andere schrijvers. De illustraties zijn minder overdadig dan die van Cooper en de meeste lijken meer in de stijl van die in een moderne veldgids. Dit past beter bij de identificatiefunctie van dit boek. Een uniek kenmerk is de afbeelding van rug – en buikaanzichten van veel soorten in vlucht. Terwijl de illustratietechniek van het lichaam en slechts één vleugel in deze figuren economisch en praktisch zijn, het is minder esthetisch om te zien dan het illustreren van de hele vogel. De 120 kleurplaten worden ingeleid met één van de uitgestorven papegaaien. Bescherming is het hoofdthema in deze uitgave en de uitgestorven papegaaien dienen om de lezer te herinneren aan de vele bedreigingen die ze op dit moment ondergaan. Tegenover elke kleurplaat bevat de andere pagina een korte beschrijving van elke getekende soort, gevolgd door een gedetailleerde beschrijving voor zowel de volwassen als de jonge vogels. Een verspreidingskaart voor elke soort wordt vergezeld

van een geschreven verspreidingscijfer en wordt de huidige IUCN Rode Lijst en CITES status gegeven. Plannen voor de Rode Lijst volgen de criteria aangegeven door BirdLife International (2004) en niet zoals aangegeven in “Birds International” wat een uitstekend kwartaal tijdschrift was onder redactie van Joe. De IUCN status is voor sommige soorten al weer veranderd en waarschijnlijk veranderen voor andere soorten dus de lezers moeten de huidige status checken op IUCN Rode Lijst website: www.redlist.org. BirdLife International, de scheidsrechters van de IUCN Red List geven niet zelf de status voor ondersoorten aan. Eén voordeel van dit boek is dat deze ook in dit werk staan voor de Australische ondersoorten. Ik besloot het boek te testen door het eerst te kijken naar het gedeelte van de Palmkaketoe *Probosciger aterrimus*. De Palmkaketoe is verdeeld in vier in plaats van drie ondersoorten t.o.v. andere huidige cijfers. Vogels uit zuidelijk Nieuw Guinea en Cape York, Australië, zijn zoals eerder werd gerekend onder *aterrimus* hier onderverdeeld als *macgillivrayi*. Dit is waardevolle informatie en men kan aannemen dat de meeste vogels in gevangenschap waarschijnlijk het meest bedreigd zijn. Daarom zullen gebruikers eerst naar de platen gaan en dan pas de tekst raadplegen, ik vond het frustrerend dat er geen verwijzing op de platen en tegenoverliggende pagina staat naar het paginanummer voor de beschreven soortencijfers. Daarentegen verwijzen de soortencijfers de lezer naar het bijbehorende plaatnummer. De soortencijfers zijn verdeeld in hoofdstukken met de kop

“Andere Namen”, “Verspreiding”, “Habitats en status”, “Gewoontes”, “Roep”, “Gelijkende Soorten” en “Mogelijke Locaties”. De tekst bij “Verspreiding” herhaald wat staat op de tegenoverliggende pagina bij de platen en lijkt dubbelop, maar de andere hoofdstukken bieden de lezer waardevolle extra informatie. Het hoofdstuk “Habitats en Status” beschrijft zowel de meeste bevolkt habitats en het aantal soorten, en daarom de mogelijkheid ze te zien. Het hoofdstuk “Gewoontes” beschrijft gewoontes zoals wanneer een soort sociaal is of solitair als hoe hun vliegbeeld is. “Roep” is het meest bruikbaar voor veldwerkers ter identificatie maar voor mijn ongetrainde oren zijn deze vaak moeilijk te onderscheiden en “onmuzikale gillen en schreeuwen” komen bij veel soorten voor. Andere roepbeschrijving zou bruikbaar zijn. B.v. de roep van de dwergpapegaai *Nannopsittaca dachilleae* wordt beschreven als een “hoogtonig, fluitend geluid gelijkend op het piepen van kippenkuikens”. Handiger zou zijn een CD van geluiden bij het boek – misschien kan er een CD bijgesloten worden in een paperback voor gebruik van dit boek in het veld? Het hoofdstuk “Gelijkende soorten” is het meest bruikbare voor identificatie in de handen om de belangrijke punten van verschil van gelijkende soorten vast te stellen. “Mogelijke locaties” is bijgevoegd voor papegaaien “kwekers” die een bepaalde soort vogel willen zien. Hier zijn de meest mogelijke en meest bereikbare locaties aangegeven om elke soort te zien. B.v. als jee Kraagpapegaai *Deroptus accipitrinus* wil zien,

is één van de aanbevolen plaatsen Cristalino Lodge, Mato Grosso, Brazilië. Terwijl ik bij een kort bezoek daar voordat de site werd ontwikkeld ik een heleboel ander papegaaien zag maar geen Kraagpapegaaien. Ik zag er twee vlakbij in Alta Floresta. Ecotoerisme is een goede zaak als je kiest voor lokaal beheerde hotels en kampen.

Voor \$ 76 (ca. €76,=) met 120 kleurplaten biedt het boek waarvoor je geld. Het boek is groot 23x31cm en zwaar 2,2kg en zodoende wordt deze editie als bruikbaar in het veld in twijfel getrokken door zijn gebrek aan draagbaarheid. Totdat er een minder volumineuze uitgave wordt geproduceerd zal dit boek waarschijnlijk in het kamp of lodge moeten blijven om van te voren te worden geraadpleegd of

bij terugkeer uit het veld. Maar dit is een waardevol naslagwerk voor gebruik in het museum, de volière, de dierentuin of de douane waar het onmisbaar zal zijn om een levende vogel te identificeren of een museumexemplaar en ik beveel dit boek voor dit doel van harte aan.

Binnenkort verkrijgbaar via onze on-line winkel.

Het mysterie van nabootsen (pag.8-11)

Door Jack Bradbury en Thorsten Balsby, Cornell Lab of Ornithology

Ondanks verschillen in talenten tussen soorten, vertonen bijna alle papegaaien in gevangenschap nabootsgedrag. Dit talent en de hoge intelligentie van de vogel zijn de belangrijkste redenen waarom zoveel mensen papegaaien als huisdier leuk vinden. Maar hoe gebruiken papegaaien hun verbazingwekkende kunst van nabootsen in de natuur? Sinds 1992 hebben we geprobeerd hier een antwoord op te vinden door vier veel voorkomende soorten papegaaien in het Area de Conservación Guanacaste (ACG) in noordwest Costa Rica te bestuderen. Deze papegaaien zijn belangrijke leden van de vogelbevolking die in het, seizoensgebonden, droge bos leven dat zich uitstrekt langs de westkust van Centraal Amerika. Wij samen en onze studenten hebben ons gericht op de drie kleinere soorten in het gebied: de 60gr. Tovi parkiet *Brotogeris jugularis*, de 80gr. Petz parkiet *Aratinga canicularis* en de 230gr Witvoorhoofd amazone *Amazona albifrons*. Dr. Tim Wright, een afgestudeerde student van ons lab en nu faculteitslid in New Mexico State University bestudeerd de 450gr. Geelnek amazone *Amazona auropalliata*.

Methodiek

Onderzoek naar de vocale communicatie tussen papegaaien vergt totaal verschillende methodiek dan die gebruikt worden bij zangvogels. Veel papegaaien leven in hoge bossen waar het onmogelijk is ze lang te volgen. Waar er veel gestroopt wordt, zijn ze schuw en dulden geen waarnemers dichtbij. Geen van de vier papegaaiensoort hebben vaste territoria waar de onderzoeker dagelijks naar kan terugkeren om opnamen af te spelen en andere trucjes. Papegaaien zitten gehurkt op een tak, waardoor potringen haast onbruikbaar zijn om ze individueel te herkennen. Met radiotransmitters kan men ze onderling volgen, maar het grote en overlappende verspreidingsgebied van de vogels, de eisen dat de transmitter geen belemmering is voor het in en uitgaan van de nestholte en stukmaken van de transmitter tijdens elkaars verenstriken maakt dit moeilijk uitvoerbaar. Het vangen van wilde papegaaien ver van hun nest is noodzakelijk vanwege hun sterk variërende en onvoorspelbare dagelijkse verplaatsingen. Maar het ACG heeft bewezen een uitstekende site te zijn voor het bestuderen van wilde papegaaien. De lokale papegaaienpopulatie is relatief beschermd, de vegetatie is laag en open en de ACG bestuursleden zijn enorm

behulpzaam. We hebben genoeg geleerd over stemrepertoires van de lokale soorten dat we hun stemgeluid kunnen afspelen om ze in mistnetten te lokken om ze te vangen en te merken. Het ACG wordt in tweeën gedeeld door de Pan American snelweg en heeft veel oude landwegen die radiotracking, nestonderzoek en geluidsopnamen mogelijk maakt. Lokaal gevangen vogels zijn gemerkt op hun dij en worden 5-12 dagen vastgehouden in volières die gebouwd zijn in het seizoensgebonden bos grenzend aan onze toegewezen behuizing. Hier kunnen we de vogelrepertoires en gedrag van vogels afzonderlijk op afstand en dichtbij opnemen. Ons huis ligt in een gebied van intensief verkeer van papegaaien. Als er groepen vogels overvliegen, roepen de gevangen vogels ze naar hun toe, en dan kunnen we de wisselwerking tussen gevangen -en wilde vogels opnemen. Een ring van acht microfoons rond de volières en een laptop helpt ons te lokaliseren waar het geluid vandaan komt en zodoende welke vogel het produceert. Seksen van gelijke soorten kan worden gedaan d.m.v. een druppel bloed met gebruikmaking van moderne genetische methoden en bloed DNA kan ook worden gebruikt om familiebanden te zien.

Dagritme en vocaal gedrag

De meeste dieren roepen/schreeuwen met een specifiek sociaal doel, en de samenhang waarin ze worden gegeven is vaak de beste aanwijzing om wat voor reden hij wordt gegeven. Het vocale repertoire van een soort te begrijpen vereist kennis van hun sociale rangorde. We hebben zoveel mogelijk tijd gependend om te proberen de sociale rangorde van elke soort herkennen zoals we hebben gedaan met hun vocale repertoires. De papegaaien in het ACG hebben hetzelfde dagpatroon buiten het broedseizoen: verlaten de gemeenschappelijke slaappleaats kort na dat het licht wordt in kleine foeragerende groepen, eten voor een paar uur en rusten gedurende de rest van de ochtend en middag, gaan weer foerageren en verzamelen op “stopplaatsen” voordat ze vlak voor donker naar de slaappleaatsen gaan. Terwijl de Geelnekken gewoonlijk de dag doorbrengen in afzonderlijke paren of kleine families, treffen de drie kleinere soorten regelmatig gelijksoortige groepen tijdens het foerageren, rusten en op stopplaatsen. Gevolgd door intensieve vocale uitwisseling tussen zulke groepen, die zich samenvoegen tot grotere groepen of hun eigen weg vervolgen. Zittende vogels zullen luidruchtig overvliegende vogels van dezelfde soort met uitwisseling van geroep aanwerven. Grotere verzamelingen vogels weg van de slaappleaatsen zijn niet stabiel en zullen uiteindelijk in kleinere groepen uiteenvallen, vaak in andere samenstellingen. Evenals met het samenvoegen, schijnt vocale uitwisseling een belangrijke rol te spelen bij splitsing van groepen. Al onze soorten slapen op gemeenschappelijke slaappleaatsen. De Geelnek amazones zijn de enige van de soorten op het ACG die een vaste site gebruiken. Eén locatie in ons gebied wordt al meer dan 30 jaar gebruikt als slaappleaats. De parkieten en Witvoorhoofd amazones gebruiken dezelfde slaappleaats voor 3-6 weken en

verhuizen dan naar een totaal andere site die meestal kilometers verder weg ligt. Terwijl ze misschien later in het jaar terug gaan naar een site, is er geen duidelijk patroon of voorspelbaarheid over hergebruik. De conures wisselen ook slaappleaatsen af, maar dit doen ze elke nacht, misschien zijn ze een lekkernij voor de grote carnivoor vleermuis *Vampyrum spectrum*. De drie soorten die slaappleaatsen wisselen, brengen de laatste twee uur van de dag door op “stopplaatsen” voor dat ze gaan slapen. Dit gaat gepaard met vocale claims over een mogelijke site om passerende vogels te werven. Vaak worden concurrerende sites gelijktijdig geclaimd totdat er genoeg verdedigers van één site de andere te kennen geven te verdwijnen en de grootste groep gezelschap te houden. Binnen een populaire site zijn er constant vocale interacties, die dienst kunnen doen als dominante communicatie die daarna toegang geeft tot de veiliger en dus meer geliefde centrale slaapposities. Stopplaatsen bevinden zich meestal in bomen dichtbij, maar nooit in, de uiteindelijke slaaplocatie. Als de tijd rijp is, beginnen vogels uit de stopplaats te verdwijnen naar het dichtere gebladerte van de slaappleaats. Het is indrukwekkend hoeveel papegaaien zich kunnen samenvoegen in één boom. We hebben gezien dat ongeveer 150 parkieten zich samenvoegen in één kleine boom *Cochlospermum* vol blad van slechts 5-6m hoog en 4-5m doorsnee. De drie kleinere papegaaiensoorten zitten meestal tegen donker muisstil samengepakt in hun bomen. Maar soms kan er een uit de eigenlijke slaapboom opvliegen, als een gek een paar minuten rondvliegen en dan het hele ritueel overdoen. Omdat we zelden vijanden dichtbij hebben gezien als dit gebeurde, kan het zijn dat een dergelijke vogel zich te dicht aan de buitenkant van de groep bevindt. Het kan de anderen afschrikken door plotseling op te vliegen in de hoop een betere plek te

bemachtigen bij de volgende ronde. Omdat Geelnek amazones al jaren dezelfde slaappleaatsen gebruiken, hoeven zij niet, noch dat we het zien, actieve wervingsgeluiden te maken zoals de andere soorten. Maar we zien wel vocale strijd tussen Geelnek paren die blijkbaar dominant zijn en de beste slaappleaatsen hebben.

De “chee” roep van de Tovi parkieten

We hebben ons de laatste jaren geconcentreerd op vocale uitwisselingen tussen parkieten. Deze soort heeft een luide roep (de “chee”) die wordt gegeven tijdens het vliegen, tijdens aanwerven bij foerageren of op stopplaatsen, als leden van een paar gescheiden worden, en tijdens het uiteengaan/samenvoegen. De basisstructuur van deze roep is gelijk over het hele verspreidingsgebied van de soort. Maar opnamen van korte gevangenschappen in de volière wijzen erop dat elke vogel zijn eigen specifieke “chee-roep” heeft. Terwijl een vogel andere varianten kan produceren, gebruikt het voor 70-90% bij contactgeroep zijn eigen specifieke chee-roep. In tegenstelling tot Grasparkieten waarbij de mannen het contactgeroep van hun partner kopiëren, hebben conurepartners ieder hun eigen herkenbare chee en zullen bijna nooit de roep van hun partner nadoen.

Omdat chee’s het belangrijkste uitwisselingssignaal is bij groepen i.p.v. samenvoegen, hebben we dit geroep afgespeeld voor passerende groepen met gebruikmaking van verborgen luidsprekers. Als groepen stoppen en antwoorden, antwoorden we met dezelfde chee. Hoewel slechts de helft van wilde groepen stoppen om te “kletsen”, kunnen degenen die dat wel doen een half uur lang tot wel honderd chee’s uitwisselen. We waren verbaasd dat veel van deze langere uitwisselingen een geleidelijke verandering in successievelijke respons van de wilde vogels vertonen totdat ze overeenstemmen, tenminste deels, met de akoestische

structuur van de afgespeelde chee. Dezelfde overeenkomsten werden gezien bij het afspelen aan korte tijd gevangen vogels in de volièrès. Omdat parkieten herhaaldelijk hun eigen specifieke geluid tonen, neemt men aan dat een andere vogel, zelfs een vreemde vogel, de aandacht kan trekken van de eerste vogel bij dicht of minder dicht oogcontact door het nabootsen van de roep van de vogel. We dachten aanvankelijk dat nabootsen van de specifieke roep één van de onderdelen van verbazingwekkende kunsten van papegaaien was om geluiden na te bootsen. Echter uitwisseling tussen wilde parkietengroepen gaan langer door dan noodzakelijkerwijs nodig is voor contact. Bovendien vertonen aanvankelijke overeenkomsten van onze stimulerende chee tijdens langdurig afspelen voor wilde groepen pieken en veranderen dan in verminderde gelijkheid. Op dat moment geven wilde vogels meestal agressieve geluiden en vliegen weg. Onze enkele chee playbacks waren geen volledige natuurlijk imitaties. Kortgeleden kregen we nieuwe inzichten over waar het fout ging met het opnemen van uitwisselingen tussen parkieten in de volière en bepaalden wie stopte met “kletsen”. Bij deze uitwisselingen blijft iedere vogel meestal bij zijn eigen specifieke chee, maar kan de veranderingen van de andere vogel tijdens de uitwisseling imiteren. Als één vogel het laatste deel van zijn chee verlengt, doet de ander dat ook. Of kan plotseling een paar nieuwe veranderingen introduceren en de ander kan zich wel of niet aanpassen. Wat doen ze? Foeragerende parkietengroepen vliegen snel en doelgericht; we zien ze nooit zwerftrips of verkenningstochtjes maken. Dit

wijst erop dat mobiele groepen een leider hebben die weet wanneer en waar naar toe te gaan. Leaders moeten behoorlijk flexibel zijn gezien het enorme leefgebied en de diverse soorten voedsel die deze vogels aan kunnen. Echter als twee groepen elkaar ontmoeten en besluiten zich samen te voegen, hoe zouden ze beslissen wie de leider wordt? Misschien lost de uitwisseling van de chee deze moeilijke kwestie op. Omdat er nog maar een paar belangrijke karakteristieken zijn waargenomen als grote wilde groepen reageren op onze playbacks, denken we dat er maar een paar vogels bij de uitwisseling zijn betrokken. Dit zou men verwachten als de huidige leaders zouden onderhandelen over het leiderschap na een samenvoeging. We hopen deze interpretatie te testen bij toekomstige experimenten door gebruikmaking van het array opnamesysteem samen met video-opnamen om te verifiëren dat maar één of een paar vogels in een groep reageren op playbacks of op de vogels in de volière, en of dit de vogels zijn die vervolgens de groep leiden als ze vertrekken. We kunnen ook playback experimenten afspelen waarbij we de stimulerende roep hebben aangepast en zien wanneer en hoe degene die antwoorden parallelle veranderingen produceren. Jammer genoeg is het moeilijk te voorspellen waar het samenvoegen van een natuurlijke groep zal plaatsvinden. We hebben nog altijd een paar erg populaire foerageersites gevonden, waar we ons arraysysteem zullen opzetten en hopelijk ontdekken welke vogel wat zegt tijdens tenminste een paar natuurlijk samenvoegingen.

Andere typen geroep en andere papegaaiensoorten

We hebben nu elke vorm van vocale types van iedere Tovi parkiet onderzocht, en de luide contactroep (chee) is de enige waarvan we een bewijs van nabootsing hebben gevonden. Dit betekent niet dat het overeenkomen van contactgeroep de originele of voornaamste reden voor vocale nabootsing bij papegaaien is. Vocaal gedrag bij een grote groep wilde papegaaiensoorten moet worden bestudeerd voordat we deze vraag kunnen beantwoorden. Naast onze studies naar de drie kleinere ACG papegaaien, blijft Dr. Tim Wright zijn studies vervolgen naar de Geelnek amazones, en onze onderzoeksgroep doet doorlopend studies naar: de St. Thomas parkiet *Aratinga pertinax* op Bonaire (Susannah Buhrman-Deever), wilde Muisparkieten *Myiopsitta monachus* in het oosten van Amerika (Burhman-Deever en Amy Rappaport), Groenstuit Dwergpapegaaien *Forpus passerinus* in Venezuela (Karl Berg), en Rosékakatoes *Cacatua roseicapilla* in Australië (Judith Scarl.) Een aantal andere onderzoeksgroepen doet ook onderzoek naar het stemgedrag van zowel wilde als gevangen papegaaien. Onze hoop is dat vergelijkend werk naar een aantal soorten uiteindelijk het mysterie oplost waarom papegaaien hun wonderbaarlijke nabootsingsvaardigheden hebben. En die zullen zeker neurobiologische vragen oproepen over hoe ze dit doen, en of hun hersens trucjes delen met die andere alomvertegenwoordigd zijnde stemnabootsers, mensen. Meer details over de papegaaien van ACG zijn te vinden op:

http://www.acguanacaste.ac.cr/loras_acg/parrots.home.html